ఆర్థిక ప్రణాళికలు

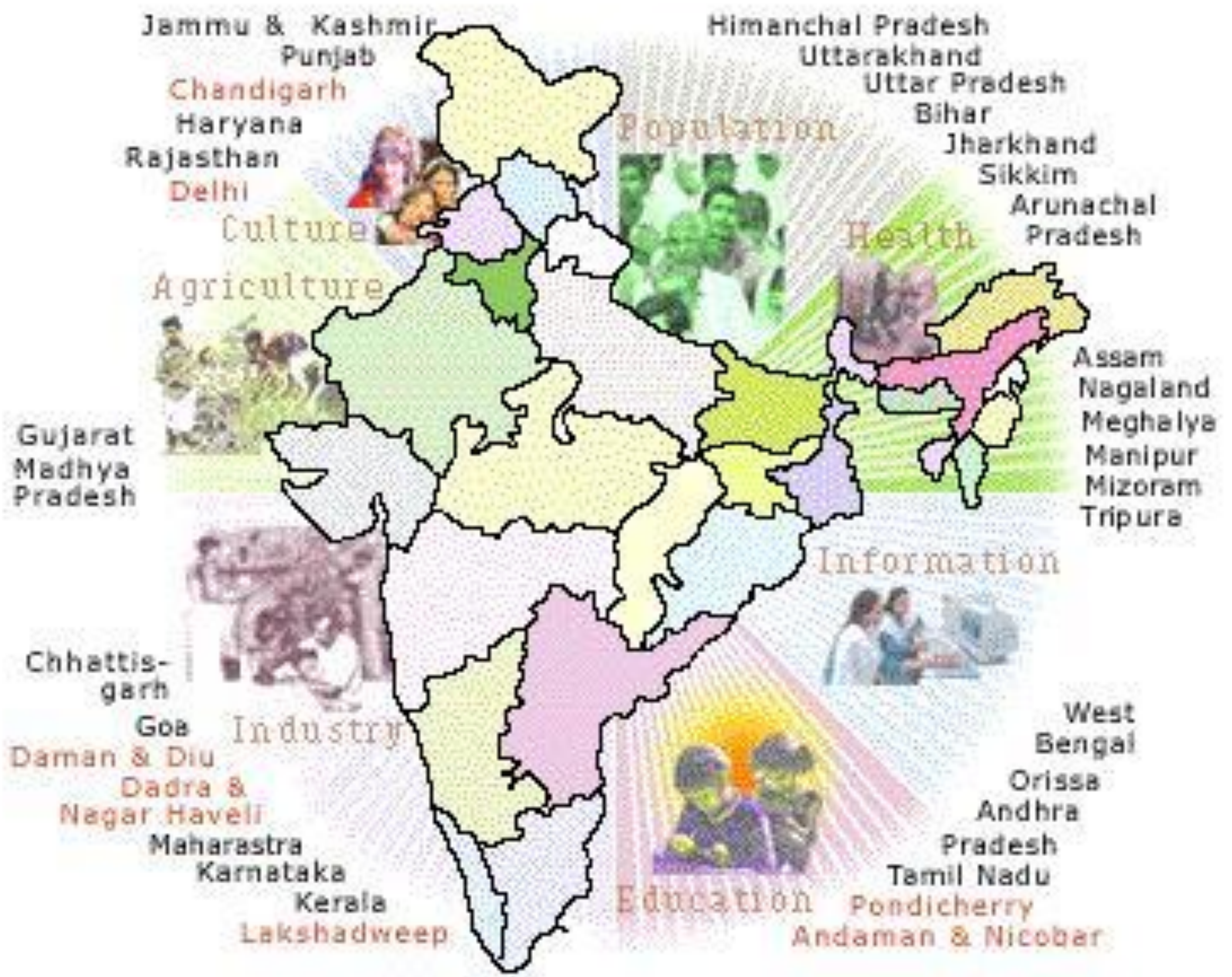

Jammu & Kashmir
Punjab
Chandigarh
Haryana
Rajasthan
Delhi
Culture
Agriculture
Gujarat
Madhya
Pradesh
Chhattis-
garh
Goa
Industry
Daman & Diu
Dadra &
Nagar Haveli
Maharastra
Karnataka
Kerala
Lakshadweep
Himanchal Pradesh
Uttarakhand
Uttar Pradesh
Bihar
Jharkhand
Sikkim
Arunachal
Pradesh
Population
Health
Assam
Nagaland
Meghalya
Manipur
Mizoram
Tripura
Information
West
Bengal
Orissa
Andhra
Pradesh
Tamil Nadu
Pondicherry
Andaman & Nicobar
Education

కె.సురేష్

సాంఘిక శాస్త్ర ఉపాధ్యాయుడు,

శ్రీకాళహస్తి

ఫోన్: 9441775926

ఆర్థిక ప్రణాళిక

నిర్దిష్ట కాల పరిమితిలో నిర్ణయించుకొన్న లక్ష్యాలను సాధించడానికి హేతుబద్ధంగా తయారు చేసుకున్న యంత్రాంగం, వ్యూహాలను ఆర్థిక ప్రణాళిక అందురు.

భారత

ప్రజాశక్తి

సంఘం

ప్రణాళికా సంఘం
స్థాపించబడిన సంవత్సరం
1950.

భారత ప్రణాళికా సంఘం కేంద్ర మంత్రిమండలి తీర్మానం ద్వారా 15 మార్చి, 1950 న ఏర్పడిన కేంద్ర ప్రభుత్వ సలహా సంస్థ.

ఇది రాజ్యాంగేతర మరియు శాసనేతర సంస్థ. దీనికి ఛైర్మన్ గా ప్రధాన మంత్రి, క్రియాశీలకంగా పనిచేసే వాస్తవ కార్యనిర్వాహకుడిగా ఉపాధ్యక్షుడు వ్యవహరిస్తారు.

డా. మన్మోహన్ సింగ్, అధ్యక్షుడు

మాంటెక్ సింగ్
అహ్లూవాలియా
ఉపాధ్యక్షుడు

ఇప్పటి వరకు పనిచేసిన ప్రణాళికా సంఘ ఉపాధ్యక్షులు

Gulzarilal Nanda

Feb 17, 1953

Sep 21, 1963

V.T. Krishnamachari

Feb 17, 1953

Jun 21, 1960

Chandulal Madhavlal Trivedi

Sep 22, 1963

Dec 02, 1963

ASHOK MEHTA

Dec 03, 1963

Sep 01, 1967

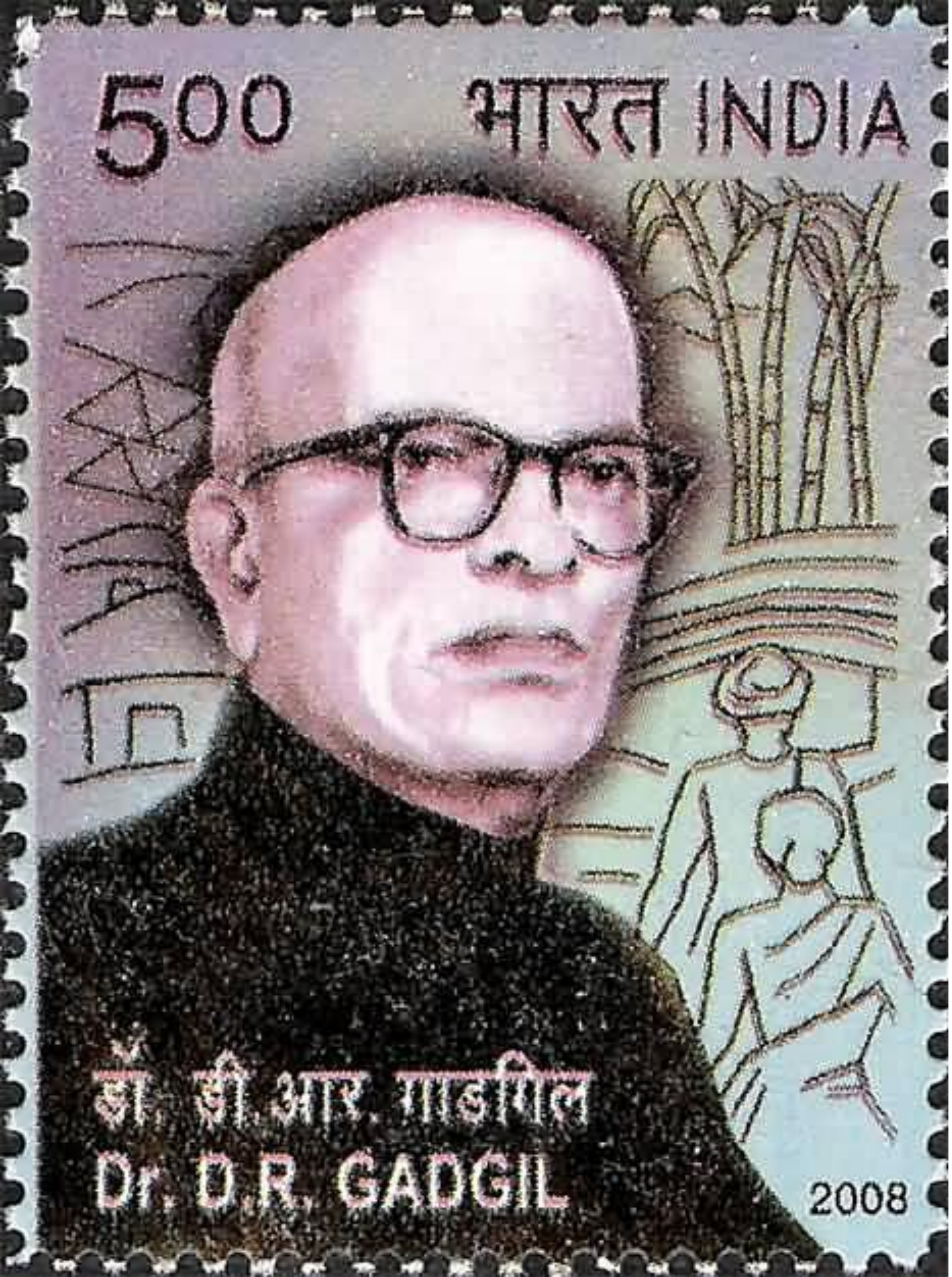

Dhananjay Ramchandra Gadgil

Sep 02, 1967

May 01, 1971

Chidambaram Subramaniam

May 02, 1971

Jul 22, 1972

Durga Prasad Dhar

Jul 23, 1972

Dec 31, 1974

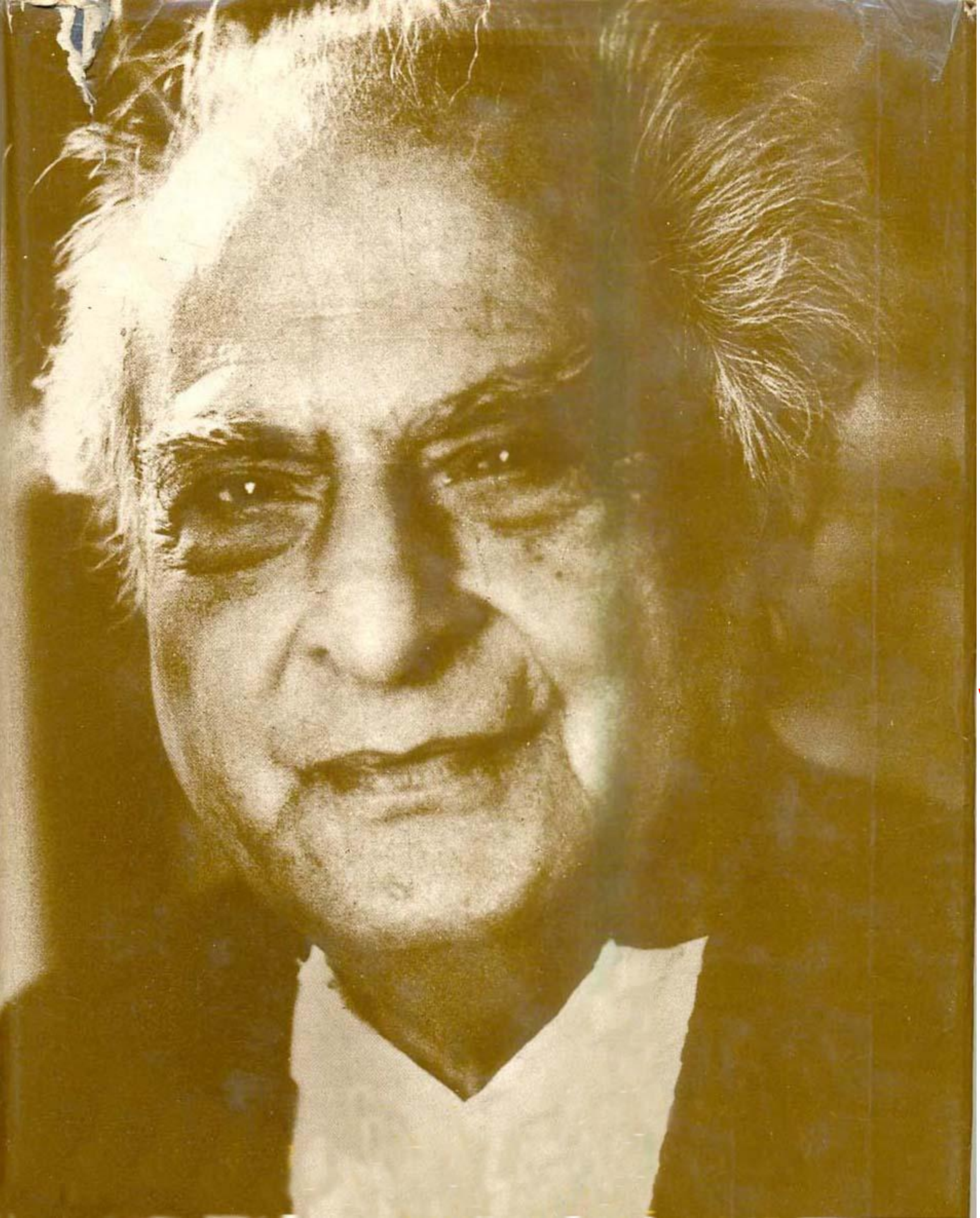

Parmeshwar Narayan Haksar

Jan 04, 1975

May 31, 1977

D. T. Lakdawala

Jun 01, 1977

Feb 15, 1980

Narayan Dutt Tiwari

Jun 09, 1980

Aug 08, 1981

Shankarrao Bhavrao Chavan

Aug 09, 1981
Jul 19, 1984

Prakash Chandra Sethi

Jul 20, 1984
Oct 31, 1984

Pamulaparti Venkata " Narasimha Rao“

Nov 01, 1984
Jan 14, 1985

Manmohan Singh

Jan 15, 1985
Aug 31, 1987

P. Shiv Shankar

Jul 25, 1987

Jun 29, 1988

Madhav Singh Solanki

Jun 30, 1988
Aug 16, 1989

Rama krishna Hegde

Dec 05, 1989

Jul 06, 1990

Madhu Dandavate

Jul 07, 1990

Dec 10, 1990

Mohan Dharia

Dec 11, 1990

Jun 24, 1991

Pranab Mukherjee

Jun 24, 1991

May 15, 1996

Madhu Dandavate

Jul 07, 1990

Dec 10, 1990

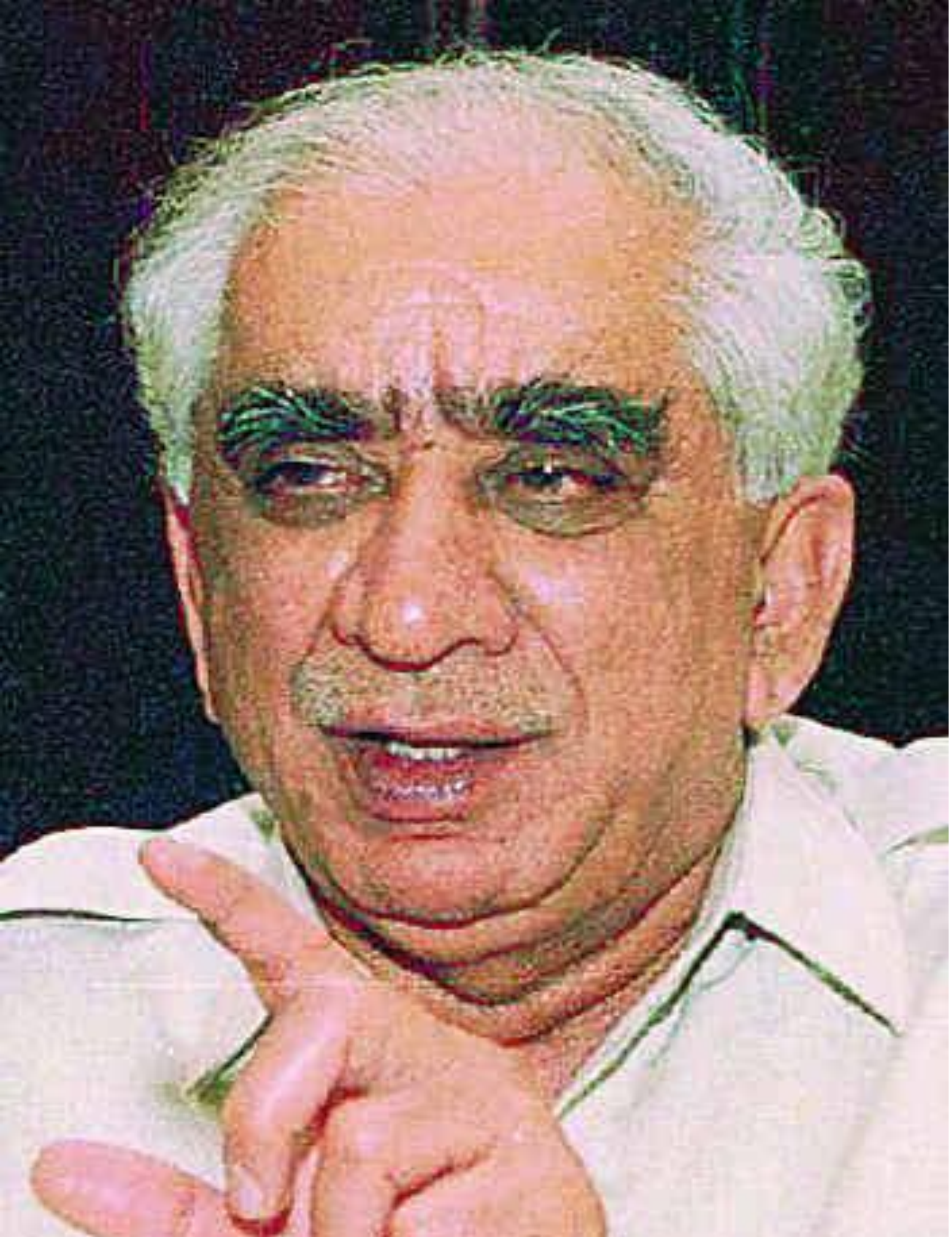

Jaswant Singh

Mar 25, 1998

Feb 04, 1999

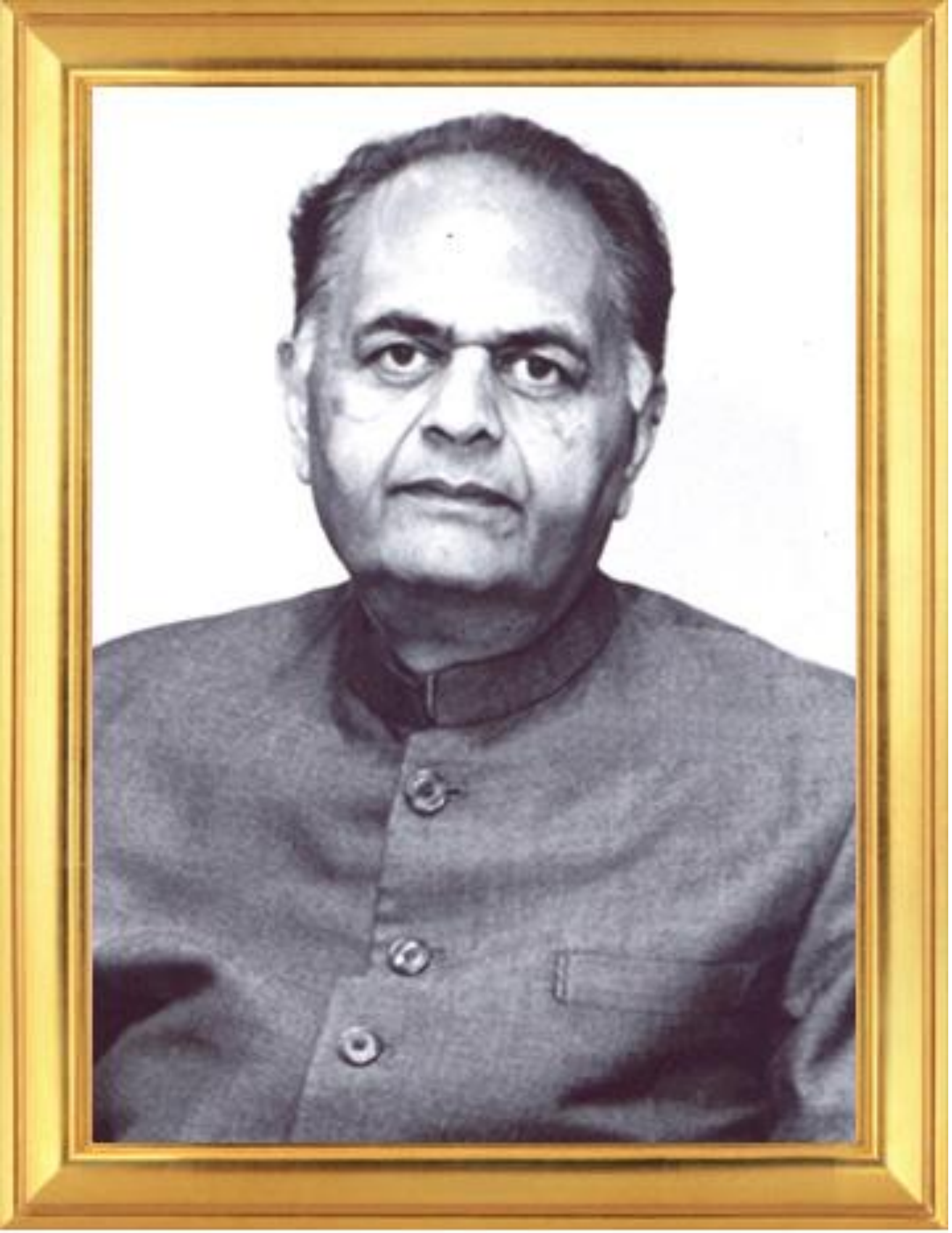

Shri K.C. Pant
(31.12.1984 - 25.09.1985)

K. C. Pant

Feb 05, 1999
Jun 17, 2004

Montek Singh Ahluwalia

Jul 06, 2004 present

పంచవర్ష ప్రణాళికలు

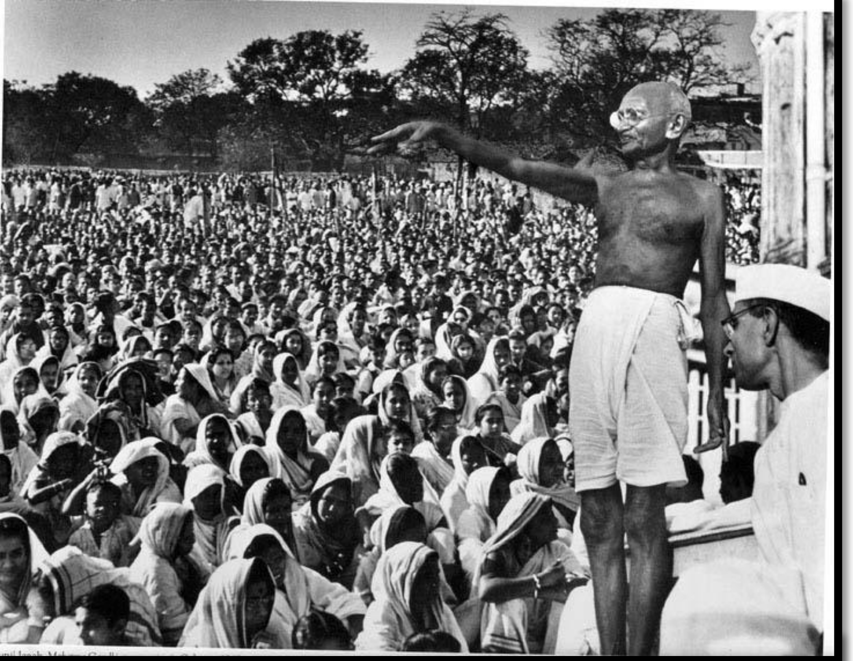

1947 లో స్వాతంత్రం పొందిన భారతదేశానికి ప్రధాన మంత్రి గా పగ్గాలు చేపట్టిన జవహర్ లాల్ నెహ్రూ సోవియట్ యూనియస్ (పూర్వపు రష్యా) ప్రభావానికి లోనై భవిష్యత్తు అభివృద్ధికి మనదేశంలో కూడా ప్రణాళికలు ఉండాలని తలచి ప్రణాళికా సంఘం ను ఏర్పర్చి 1951-52 నుండి పంచవర్ష ప్రణాళికలు ప్రారంభించాడు.

Russia

ఈ విధంగా మనదేశంలో పంచవర్ష ప్రణాళికలకు జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ను పితామహుడిగా పేర్కొనవచ్చు.

పార్లమెంటులో ప్రణాళికల గురించి మాట్లాడుతూ నెహ్రూప్రభుత్వ రంగాన్ని పెంచుతూ, ఉత్పత్తి రంగాలను ప్రభుత్వపరం చేస్తూ వీటి ఫలితాలను ప్రజలకు అందేలా చేయాల్సి ఉంది. ప్రజాస్వామ్య స్థాపనకు దోహదం చేస్తూ ఆర్థిక, పారిశ్రామిక రంగాలలో ప్రగతిని సాధించడమే ఆర్థికప్రణాళికల ముఖ్యోద్దేశ్యం అని పేర్కొన్నాడు.

NEHRU VIDEO INSERT

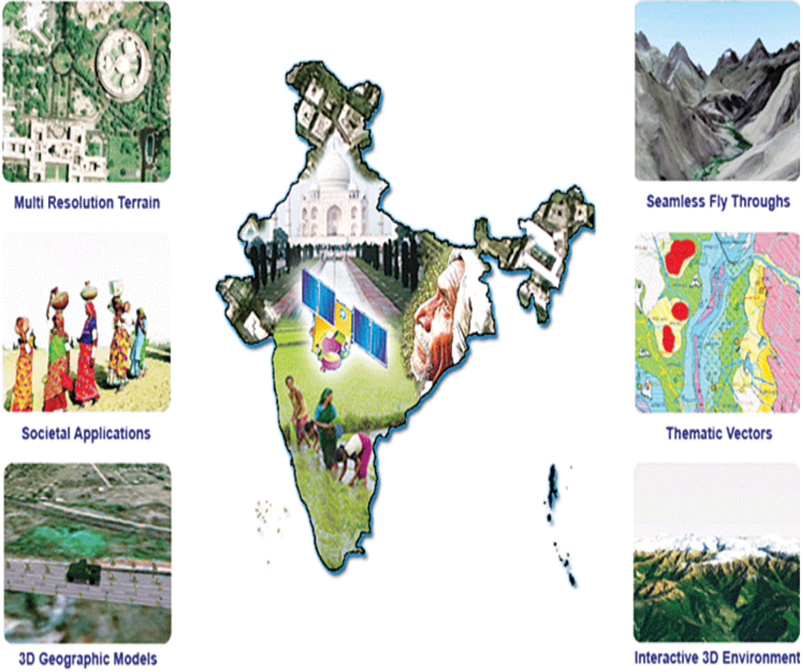

దేశ వనరులు, అవసరాలను రూపొందించేందుకు 1950 లో ప్రణాళిక సంఘం ఏర్పడింది.

Planning Commission
Government of India

ప్రణాళిక సంఘానికి ప్రధాన మంత్రి ఎక్స్-అఫీషియో చైర్మెన్ గా వ్యవహరిస్తాడు, కాగా కేబినేట్ ర్యాంకు కల డిప్యూటీ చైర్మెన్ ఆ తర్వాతి స్థానంలో కొనసాగుతాడు.

ప్రణాళిక వ్యవస్థ ఫార్యరంగం

PLANNED ECONOMY
FOR INDIA

BY

SIR M. VISVESVARAYA

BANGALORE CITY:
PRINTED AT THE BANGALORE PRESS, MYSORE ROAD

మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్య 1934 లో
రచించిన ప్లాన్డ్ ఎకానమీ ఫర్
ఇండియా భారతదేశంలో ప్రణాళిక వ్యవస్థకు
దారిచూపింది. కాబట్టి అతనిని దేశ ప్రణాళిక
వ్యవస్థకు పితామహుడిగా అభివర్ణించవచ్చు.

ఈ గ్రంథంలో విశ్వేశ్వరయ్య దేశంలో తాండవిస్తున్న పేదరికం, నిరుద్యోగం వంటి అనేక ఆర్థిక సమస్యలకు కారణం ప్రణాళికబద్ధమైన పద్ధతి లేకపోవడమే కారణమని పేర్కొన్నాడు.

1938 లో దేశంలో జాతీయ ప్రణాళిక కమిటీని స్థాపించారు.

1944 లో బాంటే ప్రణాళిక రూపకల్పన జరిగింది.

జాతీయ నాయకులైన దాదాభాయి నౌరోజీ, ఎం.జి.రణడే, శ్రీమన్నారాయణ, ఎం.ఎస్.రాయ్ తదితరులు తమ రచనల ద్వారా, ఇతరేతర కృషి ద్వారాభారత ప్రణాళికా విధానం మూల భావాలను సమగ్రంగా రూపొందించారు.

ఎం.ఎస్.రాయ్

జాతీయ నాయకులైన దాదాభాయి నౌరోజీ, ఎం.జి.రణడే, శ్రీమన్నారాయణ, ఎం.ఎస్.రాయ్ తదితరులు తమ రచనల ద్వారా, ఇతరేతర కృషి ద్వారాభారత ప్రణాళికా విధానం మూల భావాలను సమగ్రంగా రూపొందించారు.

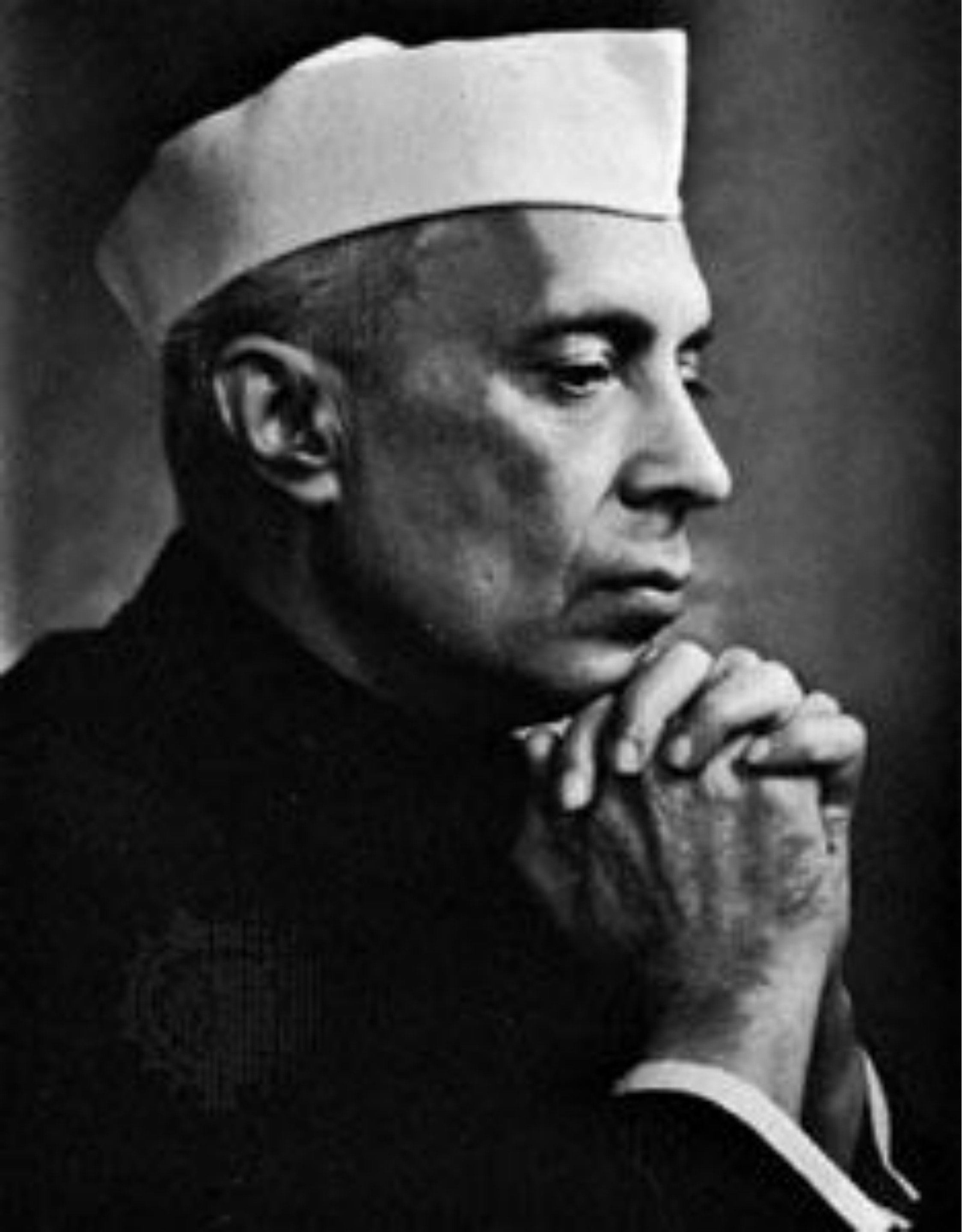

అయిననూ
దీనికి ఒక
నిర్దుష్ట రూపం
ఇచ్చినది
మాత్రం జవహార్
లాల్ నెహ్రూ
అని
చెప్పవచ్చు.

1950 లో ఆర్థిక సంఘం స్థాపించబడింది.

ప్రణాళికల యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం

1. దేశ ప్రజల జీవన ప్రమాణమును వృద్ధి చేయుడం.

2. సమ సమాజ స్థాపన.

ప్రణాళికల సాధారణ లక్ష్యాలు:

1. జాతీయ ఆదాయాన్ని మెరుగుపరచడం.
2. జీవన ప్రమాణాన్ని పెంచటం .
3. పారిశ్రామికరణను వేగవంతం చేయడం.
4. ఉపాధి అవకాశాలను పెంచటం.
5. ఆదాయ అసమానతలు తగ్గించడం.

6. పేదరిక నిర్మూలన.
7. వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేయడం.
8. స్వయం సమృద్ధిని సాధించడం.
9. జనాభా నియంత్రణ.
10. అక్షరాస్యతను పెంచడం.

క్ర.సం.	ప్రణాళిక	ప్రణాళిక వ్యయం (కోట్ల రూ.లో)	వ్యవధి
1	మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక	2,068	1951-1956
2	రెండో పంచవర్ష ప్రణాళిక		1956-1961
3	మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక	8,577	1961-1966
4	నాల్గవ పంచవర్ష ప్రణాళిక		1969-1974
5	ఐదవ పంచవర్ష ప్రణాళిక	53,411	1974-1979
6	ఆరవ పంచవర్ష ప్రణాళిక	1,09,291	1980-1985
7	ఏడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక	2,18,729	1985-1989
8	ఎనిమిదవ పంచవర్ష ప్రణాళిక	7,98,000	1992-1997
9	తొమ్మిదవ పంచవర్ష ప్రణాళిక	21,90,000	1997-2002
10	పదవ పంచవర్ష ప్రణాళిక		2002-2007
11	పదకొండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక	36,44,000	2007-2012

మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక

1951 నుంచి 1956 వరకు మొదటి
పంచవర్ష ప్రణాళిక అమలులో ఉంది

1

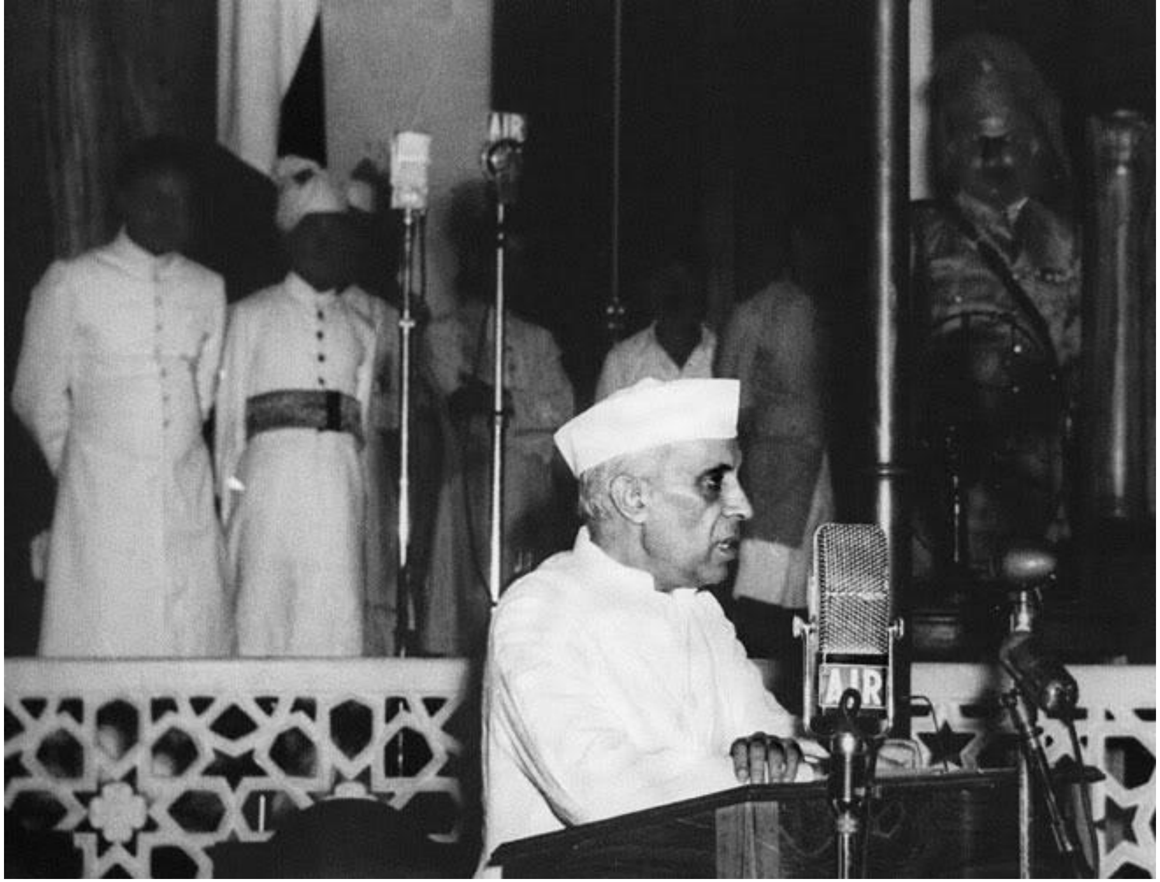

భారత తొలి ప్రధాని జవహర్ లాల్ నెహ్రూ డిసెంబర్ 8,1951 న పార్లమెంటు లో మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికను ప్రవేశపెట్టినాడు. ఈ ప్రణాళిక మొత్తం కేటాయింపులు ₹ 2068 కోట్లు.

మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో
నీటిపారుదల, ఇంధనానికి 27.2%
వ్యవసాయం, గ్రామీణాభివృద్ధికి 17.4%
రవాణా, ప్రసార సాధనాలకు 24%
పారిశ్రామిక రంగానికి 8.4%
సాంఘిక సేవలకు 16.64%
కేటాయింపులు చేశారు.

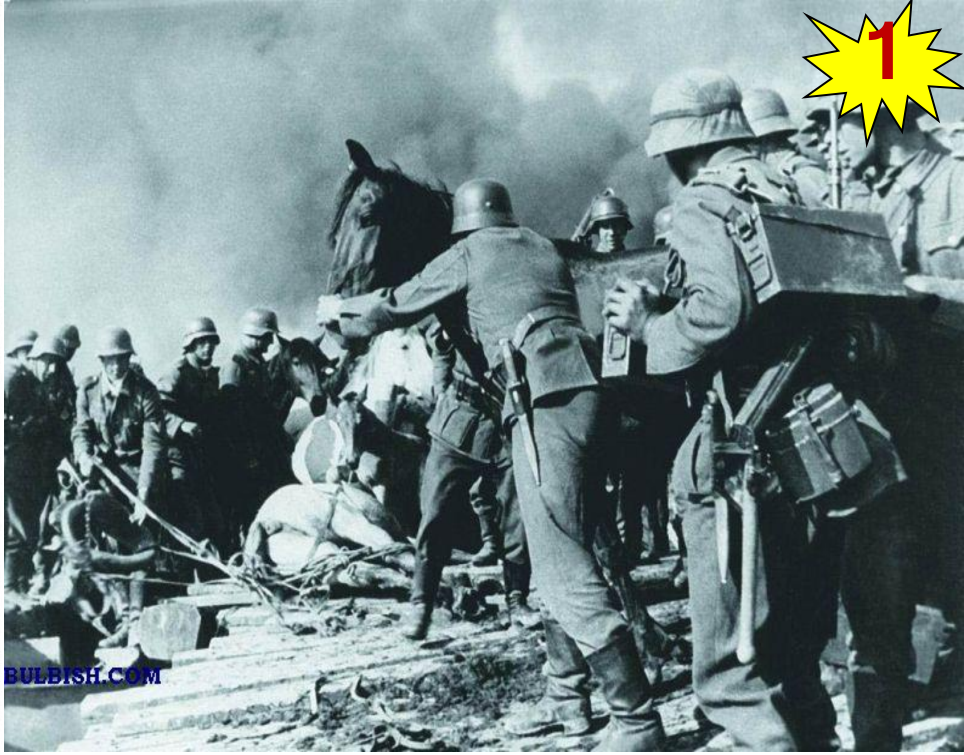

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం, దేశ విభజన వల్ల
దెబ్బతిన్న ఆర్థిక రంగాన్ని వృద్ధిచేయడంతో పాటు
అన్ని ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధి కోసం పథకాలను
చేపట్టాలనే లక్ష్యాల కోసం మొదటి పంచవర్ష
ప్రణాళికను రూపొందించారు.

1951 లో ఆహార ధాన్యాలను అధికంగా దిగుమతి చేసుకోవడంతో వ్యవసాయరంగాన్ని స్వావలంబన చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ రంగానికి పెద్ద పీఠ వేసి అధిక శాతం నిధులు కేటాయించారు.

మొదటి ప్రణాళికలో వ్యవసాయమునకు అత్యధిక ప్రాధాన్యతనిచ్చారు.

1

చివరి రెండు సంవత్సరాలు మంచి వర్షపాతం కురియడం, తద్వారా పంట ఉత్పత్తి పెర్గడంతో మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో వ్యవసాయ రంగం విజయవంతమైందని చెప్పవచ్చు.

1

మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక

కాలంలో స్థూల దేశీయోత్పత్తి లో 2.1% వృద్ధి సాధించాలనే లక్ష్యం ఉండగా అంతకు మించి 3.6 లక్ష్యం సాధించబడినది. ఈ కాలంలో నికర దేశీయోత్పత్తి 15% వృద్ధి చెందింది.

దీనికి రుతుపవనాలు కూడా అనుకూలించడం ఒక కారణం. కాని జనాభా పెరుగుదల రేటు అధికంగా ఉండుటచే తలసరి ఆదాయం మాత్రం తక్కువ స్థాయిలో పెరిగింది.

1

భాక్రానంగల్ ప్రాజెక్టు, హిరాకుడ్ ప్రాజెక్టు, మెట్టూరు డ్యాం వంటి పలు భారీ నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు నిర్మించాలనే ఉద్దేశ్యానికి ప్రేరణ ఈ ప్రణాళిక కాలంలోనే కల్గింది.

భాక్రానంగల్ పథకం

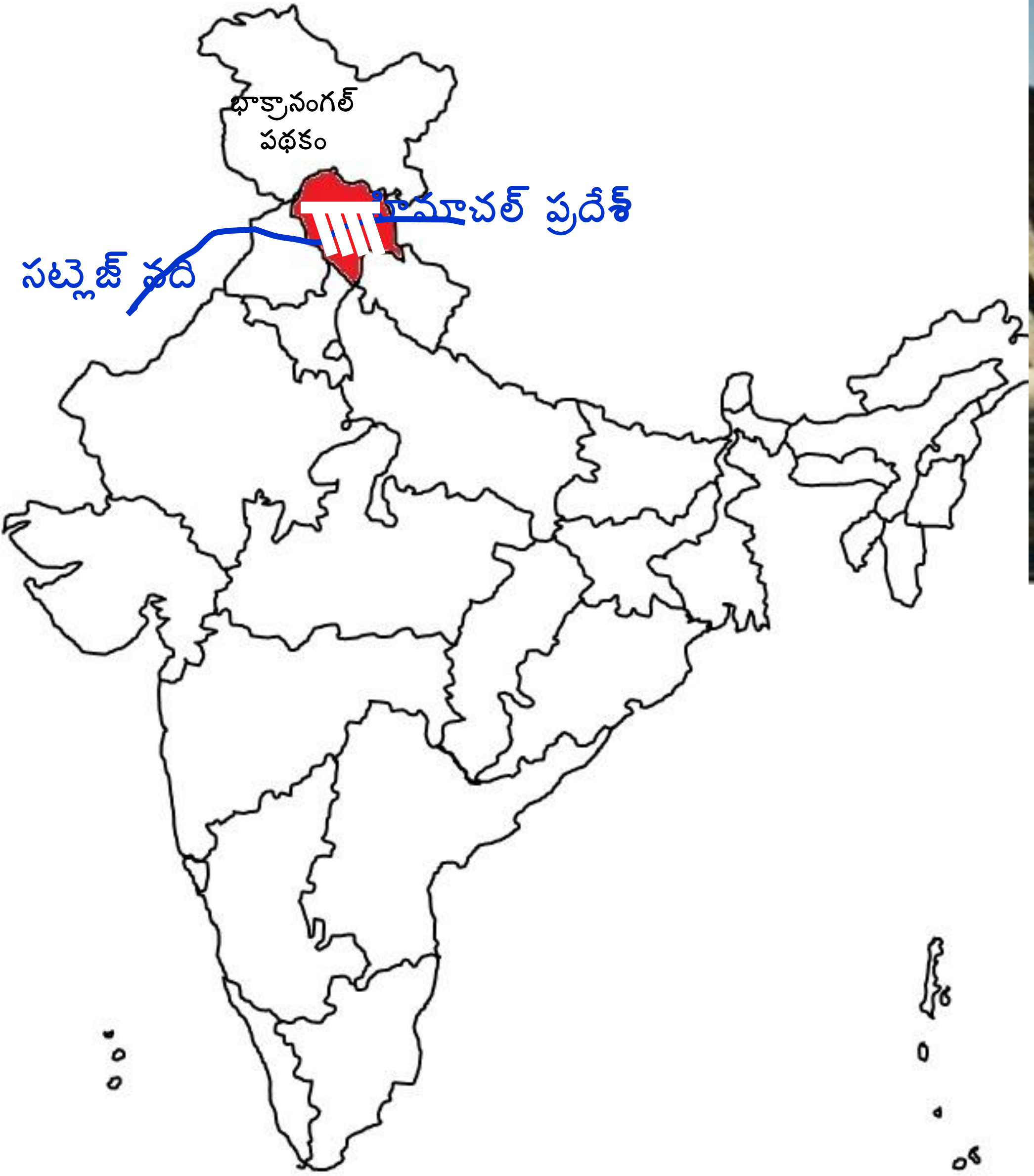

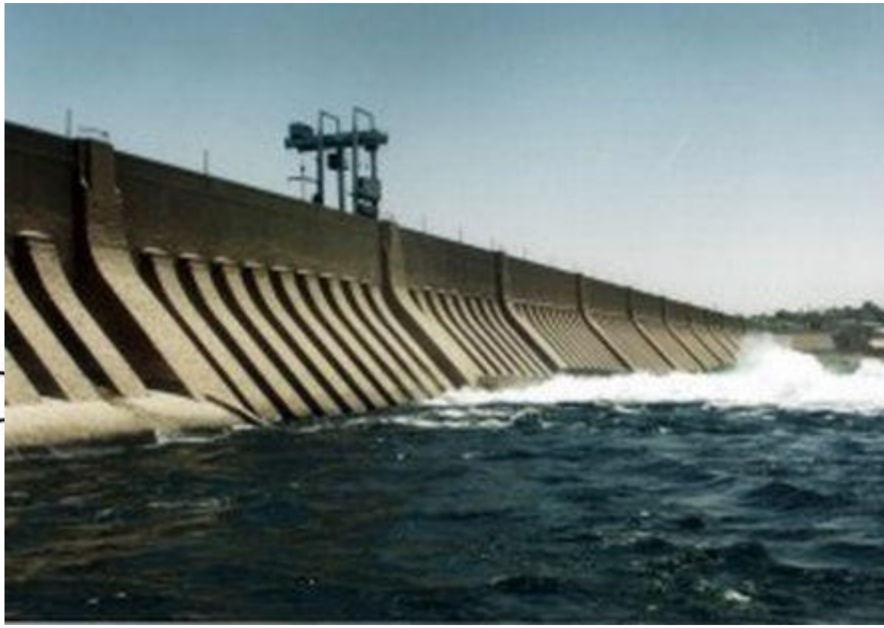

హీరాకుడ్ పథకం

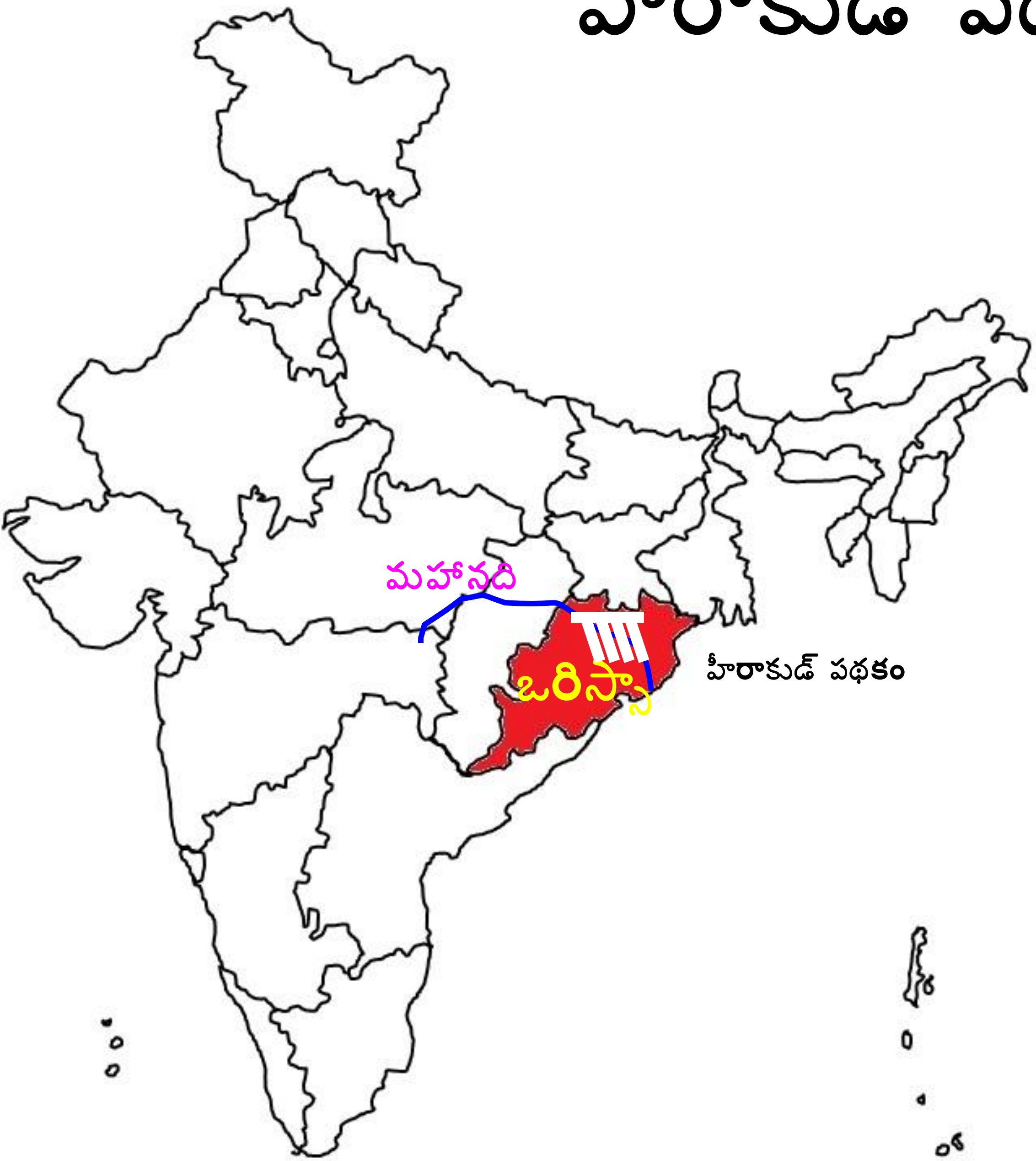

మెట్టూరు డ్యాం

1956 లో ఈ ప్రణాళిక చివరి నాటికి దేశంలో
5 ఐఐటి లు స్థాపించబడ్డాయి.

UGC University Grants Commission

ఉన్నత విద్యకు నిధులు అందజేసి బలోపేతం చేయడానికి యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమీషన్ కూడా ఈ ప్రణాళిక కాలంలోనే ఏర్పాటు చేయబడినది.

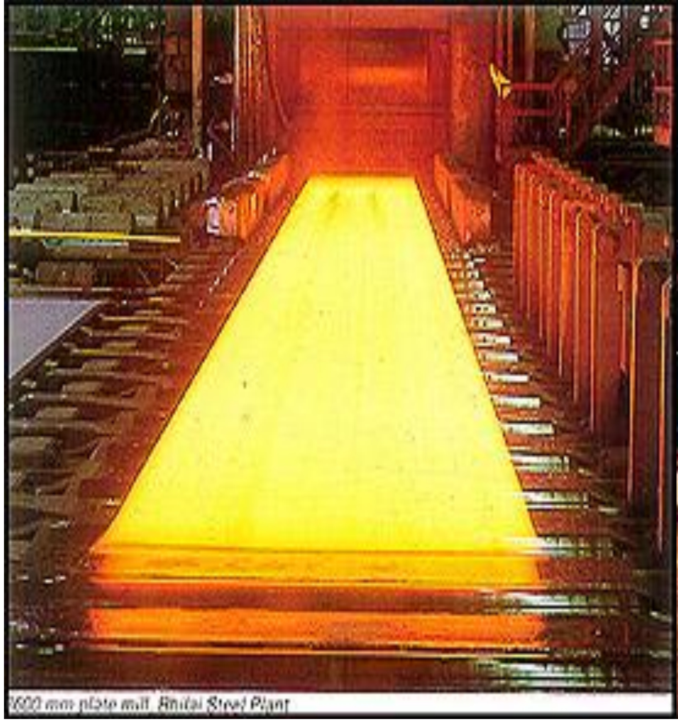

దేశంలో 5 ఉక్కు పరిశ్రమలు స్థాపించడానికి కూడా కాంట్రాక్టుల పైన ఈ ప్రణాళిక కాలంలోనే సంతకాలు తీసుకున్నప్పటికీ, ఉక్కు కర్మాగారాలు మాత్రం రెండో ప్రణాళిక మధ్యకాలంలో ప్రారంభమయ్యాయి.

రెండో పంచవర్ష ప్రణాళిక

ఈ పంచవర్ష ప్రణాళిక 1956-57 నుంచి 1960-61 వరకు కొనసాగింది.

1954 లో భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సదస్సులో సామ్యవాద సమాజాన్ని నిర్మించాలని ప్రకటన చేసినందున రెండో ప్రణాళికలో పారిశ్రామిక రంగంపై అందులోనూ ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలపై అధిక దృష్టి కేంద్రీకరించారు.

అందుకు తగినట్లుగా మహలనోబిస్ నమునాను ఈ ప్రణాళిక నమునాగా స్వీకరించారు.

పరిశ్రమల ద్వారా దేశీయోత్పత్తి పెంచడానికి ప్రోత్సాహం కల్పించారు. నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు మరియు భిలాయ్, బొకారో, జంషెడ్పూర్ లాంటి చోట్ల భారీ ఉక్కు కర్మాగారాలను ఈ ప్రణాళిక కాలంలోనే ప్రారంభించారు.

భారత దేశం ఇనుము ఉక్కు కర్మాగారాలు

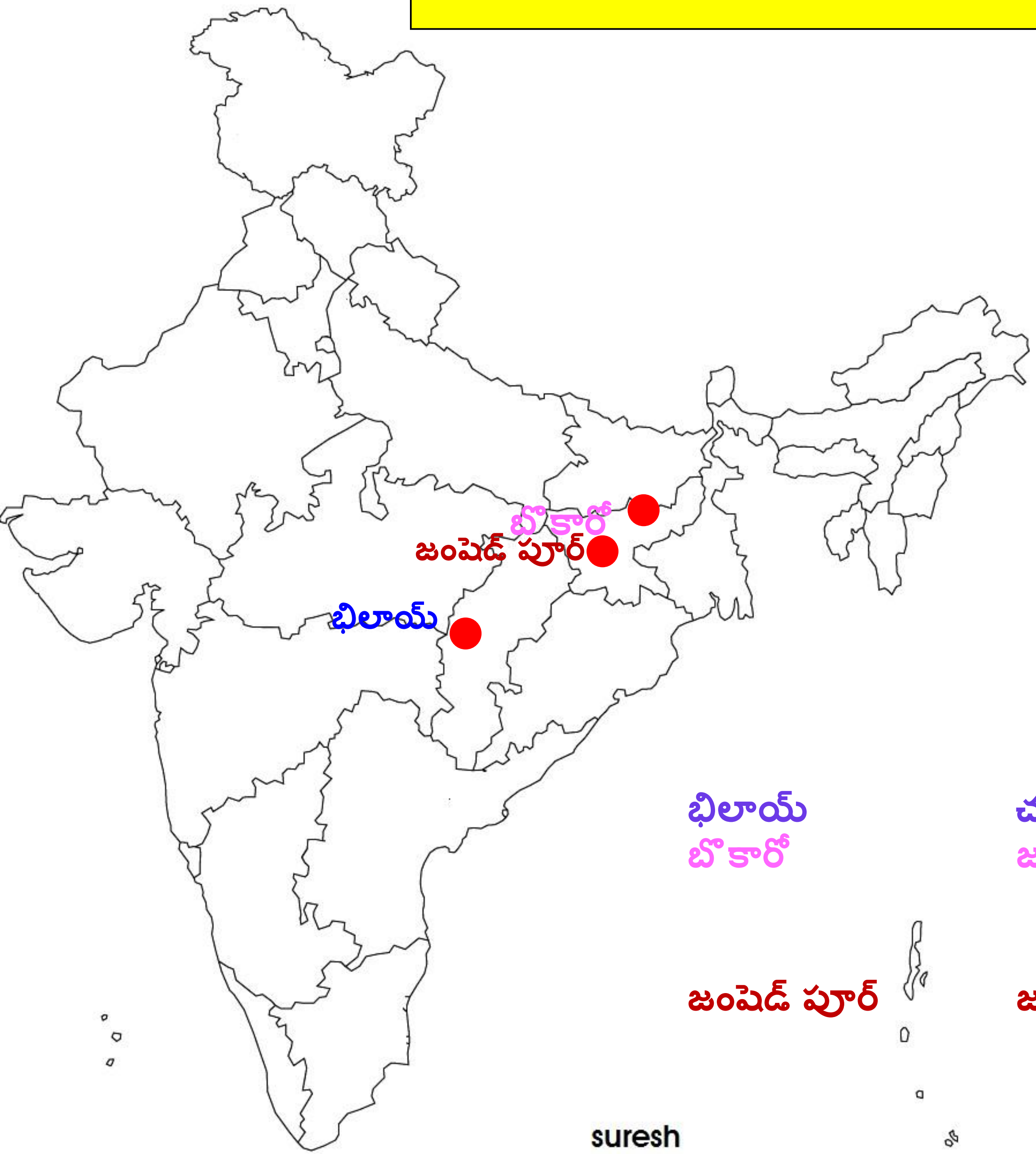

భిలాయ్	చత్తీస్ ఘర్ (రష్యా సహాయంతో)
బొకారో	జార్ఖండ్ (రష్యా సహాయంతో)
జంషెడ్ పూర్	జార్ఖండ్

suresh